

FAALİYETLERİMİZ

<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	2
Uygurlar -1-	
✕ <i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	5
Orhan Şaik Gökyay	
<i>Necdet ÖZTÜRK</i>	10
Milî Eğitim Sisteminde Kimlik Arayışı	
<i>Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN</i>	13
Mevlânâ Celâleddin-i Rumî'nin Ağaç Sevgisi	
<i>Kerim YUND</i>	20
Tire Ali Baba Tekkesi Bektaşî Mezar Kitabeleri	
<i>Sebahattin ŞİMŞİR</i>	24
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	30
Türk Dünyasının Yeni Umut Gücü	
<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	32
Âşık Veysel	
<i>Arş. Gör. Bayram DURBİLMEZ</i>	34
✕ Gagauzlar İstiklâlini Kazandı.	
İdil-Ural Cumhurbaşkanı Çeçenistan İçin Rusya'ya Cephe Aldı	
<i>TDAV</i>	38
Biz Kazanmayabiliriz Fakat Cumhuriyet Kaybetmemeli	
<i>Almazbek ATAMBAY</i>	42
✕ Kafkasya Çıkmazı ve Çeçenler	
<i>Fahrettin ÖZTOPRAK</i>	48
İzmir Ticaret Borsası	
<i>Nahide ŞİMŞİR</i>	52
Türk Menşeli Rus Aile Adları	
<i>Dr. Aydın Budak</i>	57
Gırmızı Terror	
<i>Sebahattin Şimşir</i>	60
Türkiye'deki Azerbaycan Matbuatı	
<i>Sebahattin Şimşir</i>	61
Türk Dünyasında Geçen Ay	
<i>Aydil EROL</i>	63

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

*Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK
Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ*

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray -İSTANBUL

Posta Adresi

P.K. 94 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Faks : (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 tdav-tr

Satış-Abone

Bünjamin CELEP

Fiyatı

Sayıtı 75.000 TL.

Abone BedeliYurtiçi: 750.000 TL.

Yurtdışı: 50 DM.

Posta Çeki - 141720

Sevgili Okuyucular,

Derginiz yeni şekliyle ve yeni muhtevasıyla surf kendi imkânlarımızı kullanarak ilk defa yayınlanıyor. Fotoğraflar, renk ayırmaları ve grafikler hep mütevazî imkânlarımızla gerçekleştirilmiştir.

Size canlı bir tarih dergisi vermek istiyoruz. İstiyoruz ki, okuyunuz ve okutunuz. Türk dünyası ile temasınızı sağlamak istiyoruz. Bu temasınızı Türk dünyasının yalnız geçmişine değil, dününe, bugününe ve yarınına uzatmak istiyoruz.

Bu sayımızda Türkiye'nin en kıymetli tarihçisinin kaleminden Uygur Türklerini öğrenecek, en kıymetli sosyoloğunun kaleminden Millî Eğitimizde bir türlü istikrara kavuşturamadığımız Kimlik Arayışı meselesini okuyacak, değişik bir çok konuda en yetkili kalemlerden bilgi edinecek ve fikir sahibi olacaksınız. Türk dünyasının bugünü için gazetelerde okuyamadığınız bir çok faaliyetlerden ve hareketlerden haberdar olacaksınız.

Her sayımızda, kendi anlayış çizgimiz içinde bir Türk ülkesinin cumhurbaşkanı tanıyacaksınız. 1995 takvimizde neşrettiğimiz bayrakların gölgesinde neler olduğunu öğreneceksiniz. Eskiden Azerbaycan'dan gelen kardeşlerimize Türkçeyi nerede öğrendiklerini soran yüksek seviyeli idarecilerimizden bazıları bugün de Altay'da, Hakasya'da dalgalanan bayrakları ve onların Türkçeyi nerede öğrendiklerini sorma ayıbını işlememek için bu dergiye muhtaç olacaklardır.

Türkü Türk'e tanıtmamızın gerekliliği, Türk'ü Avrupa'ya tanıtmamızın gerekliliğinden daha önceliğe sahiptir. Bu vazifeyi Vakfımız 1980'den beri yapmaktadır. 1989'dan beri ise yalnız yayın yolu ile değil yüzyüze tanıtmayı da başarmış ve bunu Makedonya'dan Saka eline kadar uzatmıştır. Bize göre Türkiye'nin Cumhurbaşkanı da, Başkurdistan'ın Cumhurbaşkanı da Türk milletinin cumhurbaşkanlarıdır. Çuvaşistan'da Çubuksarı'dan seçilmiş milletvekili ile Türkiye'de Burdur'dan seçilmiş milletvekili aynı milletin milletvekilleridir. Bayraklar, vatanlar, devletler ve hattâ siyasi rejimler farklı olabilir ama millet tektir. Bizim düsturumuz milletin sınırları yoktur, devletin sınırları vardır. Tanımayı, kucaklaşmayı aynı alfabe ile okuyup yazıncaya, fikirde işle azamî birliği sağlayıncaya kadar genişletmeye ve derinleştirmeye mecburuz.

Bu dergi bu görevi her zaman, her türlü şart altında sizlerle beraber yapacaktır.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ

<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	2
Uygurlar -2-	
<i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	7
Muharrem Ergin'in Ardından	
<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	11
Alevi Kimliği	
<i>Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN</i>	13
Niçin Milletleşme?	
<i>Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN</i>	18
Caber Kalesi	
<i>Kerim YUND</i>	20
Kafkasya Çıkmazı ve Çeçenler -II-	
<i>Fahrettin ÖZTOPRAK</i>	26
Türk Nostradamus'u Seyyid A. Hüsameddin Efendi	
Mir'at-ı Şuunu'l Garâib	
<i>Doç. Dr. Emin IŞIK</i>	30
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	32
Türk Hat Sanatı ve Gaziantep Hattatları	
<i>Mehmet BİÇİK</i>	34
Kazdağlı Salih Reis (PAŞA)	
<i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	39
Türk-Ermeni İlişkileri Hakkında	
<i>Prof. Dr. Nejat GÖYÜNÇ</i>	43
Tuvaeli'nden Bir Türk Genciyile Mülakat	
<i>Şamil NUR</i>	49
Ulu Mücahidlerimiz: İsa Yusuf ALPTEKİN - Müstecip ÜLKÜSAL	
<i>Kemal ÇAPRAZ/Gitay Saynur ALTUĞ</i>	51
Oniki Hayvanlı Türk Takvimi	
<i>Araş. Gör. Mehmet AÇA</i>	55
Karaçay Türklerinde Dügün Algısı	
<i>Hasan ÜLKER</i>	59
Türk Dünyasında Geçen Ay	
<i>Aydil EROL</i>	63
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!...	
<i>Aydil EROL</i>	64
BULMACA	63-64

Sevgili Okuyucular,

Bu sayımızda size daha câzip ve daha faydalı bir dergi sunuyoruz.

Türk Tarih ilminin ve sosyoloji ilminin gerçek ve tecrübeli temsilcileri Prof. Dr. Faruk Sümer ve Prof. Dr. Orhan Türkdoğan hocalarımızın ikiye yazısını, geciktirmeye kıyamadığımız için, birlikte neşrediyoruz. Uygurlarla ilgili bilgileriniz tamamlanırken çok az duyulmuş fakat çok büyük bir denizcimizi (Salih Reis'i) tanıyacak, yurdumuzun öz evladı Alevilere Türk kimliği dışında bir kimliğin yakıştırılmasının hiç bir suret ve şekilde ve hiçbir zaman mümkün olamayacağını anlayacak, milletleşme vakasının determinist bir gidiş olduğunu ve yalnız asrın değil, sosyolojinin de bu kanununun inkârının mümkün olmadığını tesbit edeceksiniz.

Bu sayımızda Ermeni olaylarıyla ilgili en yetkili kalemden en kesin bilgileri aktarıyoruz. Prof. Dr. Nejat Göyünç'ün bu incelemesini; iftiralara tarihin ve belgelerin bir tokadı olarak değerlendireceğinize eminiz.

Hepimiz Suriye'de Türk bayrağı dalgalanan bir toprağımız olduğunu biliriz. Caber Kalesi olarak bilinen ve Türk mezarı denen bu vatan parçamız hakkında yeni bilgileri Kerim Yund hocamız veriyor. Tuna nehri üzerinde de bir vatan parçamız vardı. Fakat kaymakamlık statüsündeki «Adakale'nin» şimdi yerinde yeller esiyor, sular akıyor. Bununla ilgili bilgileri ileride size aktarmaya çalışacağız.

İstanbul'da sokak isimleri ile ilgili kısa bir bilgi sunduk. Gelecek sayımızda bu isimlerin düzeltilmesi, uygunsuz olanların yerine kamu vicdanını tatmin edecek isimlerin teklif edilmesini bir vazife saydık. Sizden de teklifler bekliyoruz.

Bu arada ilgiyle okuyacağınız birçok yazı var. Ayrıca bir de bulmaca sayfası açtık. İki bulmaca birden veriyoruz. Bulmacalar Türk Dünyasını araştırmaya yöneltecek şekilde hazırlanmıştır. Her iki bulmacayı birden çözüp orijinalini keserek bize gönderenlere armağan verilecektir. Burada başarıyı yeterli görmeyip, şansa bağlayan yöntemlere itibar elmiyoruz. Başarı çalışmadan geçer, çalışma kazanmak için yeterlidir. Ümidimizi şansa değil, çalışmaya ve başarmaya bağlamalıyız. Toplumumuzu çalışmadan şansla köşe döndürmeye alıştıran ve küçücük çocuklarımıza zengin olmanın tek yolu olarak şans ve bedavacılığı aşılayan medyanın ve devletin bu tutumunun yanlış olduğunu hep beraber kabul etmeliyiz.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK

Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashiş

Aydil EROL

Genel Dağıtım/Abone

Ayşe ŞEKER GÜNGÖR

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaralı Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray -İSTANBUL

Posta Adresi

P.K. 94 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Faks : (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 İdav-tr

Satış

Bünyamin CELEP

Fiyatı

Sayıtı 75.000 TL.

Abone Bedeli/Yurtiçi: 750.000 TL.

Yurtdışı: 50 DM.

Posta Çeki - 141720

FAALİYETLERİMİZ

<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	2
Rodos Adasının Önemi ve İmarı Konusunda Safvet Paşa'nın Bir Arızası <i>Doç. Dr. Atilla ÇETİN</i>	4
Çanakkale ve Boğaz Bölgesinin İşgali ve Akbaş Olayı <i>Dr. Hüsamettin ÖZTÜRK</i>	5
Anılarla Çanakkale <i>Aydın AYHAN</i>	13
Türk Dünyasının Millî Bayramı Nevruz <i>Muhlis NADAS</i>	18
Bilgi Çağının Neresindeyiz? <i>Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN</i>	23
Oğuz Boylarından Biri Beydili (<Begdili) <i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	26
CUMHURBAŞKANLARIMIZ <i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	31
Fesat Yuvası Patrikhane ve Kin Kapısı Üzerine Bazı Hatırlatmalar <i>Kâzım GÜLTEPE</i>	33
Esrarlı Yazılar (Pashacı Piçikter/Sırlı Yazılar) <i>Timur B. DAVLEL</i>	38
Gagauzlar Türk Dünyasının Bir Parçasıdır <i>Katane VERO</i>	41
Osmanlı Şer'iyye Sicillerine Göre Kimsesiz Çocukların Himâyesine Dâir Alınan Bazı Tedbirler <i>Dr. Mustafa GÜLCAN</i>	43
Bir Türk İcadı: Mahyacılık <i>Dr. Ahmet İNAN</i>	48
Selçuklu Başkenti CENT <i>Ümit ATEŞ</i>	51
Türk Sanatı'nda Balık Figürlerinin Sembolizmi <i>Yard. Doç. Dr. Yaşar ÇORUHLU</i>	53
Türk Dünyasında Geçen Ay <i>Aydil EROL</i>	61
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!... <i>Aydil EROL</i>	64
BULMACA	61-62

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK
Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

Genel Dağıtım/Abone

Ayşe ŞEKER GÜNGÖR

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Belediye Sarayı Arkası
Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi
34471 Aksaray - İSTANBUL

Posta Adresi

P.K. 94 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Belgegeçer : (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 İdav-tr

Satış

Büyüamin CELEP

Fiyatı

Sayıtı 75.000 TL.

Abone Bedeli/Yurtiçi: 750.000 TL.

Yurtdışı: 50 DM.

Posta Çeki - 141720

Sevgili Okuyucular,

Sizlerden gelen tenkid ve takdirlerin dergimizin şekillenmesinde çok yardımcı olduğumu öncelikle belirtmek istiyoruz. Şekil ve muhteva hatalarımızın bağışlanacağını, elbirliğiyle daima daha mükemmel gideceğimizi umuyoruz.

Bu sayıda ünlü ilim adamlarımızın çok faydalı yazıları, her zaman olduğu gibi, gene istifadenize sunulmuştur. Bilgi çağını nüfusunun az bir kısmıyla yaşayan dünyada bu bakımdan yerimizi tesbite çalışan Prof. Dr. Orhan Türkdoğan hocamızı ve Oğuz boylarından tarihimize önemli bir damga vurmuş ve kültürümüze önemli bir şahsiyet kazandırmış olan Beydili boyunun tarihçesini yazan Prof. Dr. Faruk Sümer hocamızı mutlaka okumalısınız.

Mart ayının Türk tarihi ve kimliği açısından iki önemli olayını bu sayıda geniş yer verdik. Bunlardan birisi Çanakkale Savaşları, diğeri de Nevruz bayramıdır. Bunların yanında basında son günlerde çok yer aldığı için fesat patrikhane ile ilgili bir tarihî inceleme, kursiyerlerimizden Timur b. Davlel'in kendi uslûbu ile yazdığı ve bizi Türk tarihinin esrar dolu derinliklerine götüren esrarlı yazıları, Türk dünyasının bir parçası olarak Gagauzları ele alan ve dün ve bugünle kendi kalemlerinden tanıtan bir yazıyı, kimsesiz çocuklarla ilgili şer'iyye sicillerinden derlenmiş hüküm ve tedbirleri ihtiva eden bir incelemeyi, Ramazanda şehrimize ulvî bir hava veren mahyacılıkla ilgili bir araştırmayı, bir öğretmenimizin katıldığı Cent şehrinde yapılan bir kazının sonuçlarını ve Türk sanatında balık figürünü ele alan bir araştırmayı zevkle okuyacağınıza inanıyoruz.

Sokak isimleriyle ilgili olarak tekliflerinizi sunmaya devam ediyoruz. Gelen teklifler gerekçeli ve resimli olursa sokaklarımızda adları yaşayacak insanlarımız hakkında okuyucularımıza bilgi vermek gibi bir faydayı daha sağlamış oluruz.

Dergimiz yeni şekliyle daha fazla sevildi ve arandı oldu. Abonelerimizin sayısı gittikçe artıyor. Hepinizi bu gayrete davet ediyoruz. Geçmiş Ramazan bayramımızın ve 21 Mart Ergenekon bayramımızın hepinize, bütün Türk dünyasına kutlu olmasını diliyoruz.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ

<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	2
Türk Halkları Asamblesi IV. Kurultayı Hazırlık Çalışmaları Sonuç Bildirisi <i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	4
Türk Halkları Asamblesi IV. Kurultayı Açılış Konuşmaları	6
✓ Orta Asya'da Eski Türk Şehirleri (Balasagun-Barshan) <i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	15
Abılay Han <i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	19
Alevi-Sünni Bütünleşmesi Niçin Önemli? <i>Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN</i>	20
Trablus, Bingazi, Bağdad, Musul, Yemen Gibi Merkezden Uzak Vilâyetlerin İdaresi ve Oralarda İslahat Yapılmasına Dâir Safvet Paşa'nın Bir Arızası <i>Doç. Dr. Atilla ÇETİN</i>	27
Mehmet Hoca Çelebi <i>Akpars Abaydarof (Yuhma Mişşi) Çev: Metin YILMAZ</i>	28
Türk Dünyasına Hoş Geldin Macaristan <i>Dr. Ahmet Ali ARSLAN</i>	30
CUMHURBAŞKANLARIMIZ <i>Svetlana GORDEYEVA</i>	32
Polis Teşkilâtının 150. Kuruluş Yıldönümünde Türk Polis Tarihi -I- <i>Dr. İlhan AKBULUT</i>	34
Çeçenistan'daki Savaş Çuvaşistan'dan Nasıl Görünüyor? <i>Vecislav Timofeyev</i>	40
XII. ve XIII. Yüzyıllarda Türkmenlerin Bronz Paraları -II- (Meyyafarıkiyn Eyyübileri'nin paraları) <i>Jurgen Hoffmann-Heyden - Çev.: Aydın AYHAN</i>	42
Türk Sanatı'nda Koyun, Koç, Keçi Figürlerinin Sembolizmi <i>Yard. Doç. Dr. Yaşar ÇORUHLU</i>	52
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!... <i>Aydil EROL</i>	61
Türk Dünyasında Geçen Ay <i>Aydil EROL</i>	61

Dergimiz Milli Eğitim Bakanlığı Talim, Terbiye Kurulu'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir. (8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

*Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK
Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ*

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

Genel Dağıtım/Abone

Ayşe ŞEKER GÜNGÖR

Satış

Bünyamin CELEP

İdare Merkezi

*Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Belediye Sarayı Arkası
Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi
34471 Aksaray - İSTANBUL*

Posta Adresi

P.K. 94 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

*(0212) 511 18 33 - 511 10 06
Belgegeçer : (0212) 520 53 63
Teleks: 30600 tdav-tr*

Fiyatı

*Sayısı 75.000 TL.
Abone Bedeli/Yurtiçi: 750.000 TL.
Yurtdışı: 50 DM.
Posta Çeki - 141720*

Sevgili Okuyucular,
Türk'ün, ne mutlu Türk'üm
diyemeyenlerden başka düşmanı yoktur,
olsa da kıymet-i harbiyesi yoktur.

16 Mart'ta başlayan ve 4 gün ve gece kesiksiz, kesif bir çalışmayla devam eden, Türk Halkları Asamblesi 4. Kurultayının Hazırlık Toplantıları yukarıdaki cümleyle özellenebilecek bir sonuca ulaştı. Bu sayımızda bu çalışmalarla ilgili geniş, fakat özet bilgiler sunuyoruz. Hemen belirtelim ki, ne mutlu Türk'üm diyemeyenler için bütün Türk topluluklarının teşkilât başkanlarının kullandığı isim MANKURT'tur.

Bu sayıda büyük tarihçimiz Prof. Dr. Faruk Sümer'in eski Türk şehirlerinden Balasagun ve Barshan'ı tanıtan çok ilgi çekici incelemesini sunuyoruz.

Geçen ay Gazi Osman Paşa'da cereyan eden tertiplenmiş üzücü hadiseler üzerine, büyük sosyologumuz Prof. Dr. Orhan Türkdoğan'ın Alevi-Sünni bütünleşmesi konusunda tarihi boyutuna da geniş yer vererek yaptığı çok mühim tahlil ve terkihi okuyacaksınız.

Tarihimizin çok önemli şahsiyetlerinden Safvet Paşa'nın bugünkü ihmallerde ışık tutacak bir arızasıyla, Çuvaşistan Türkleri'nin XVI. asırda Osmanlı Devleti emrinde çeşitli vazifeler yapan ve Mehmet Hoca Çelebi adını alan bir devlet adamının hayat hikâyesini zevkle ve ibretle okuyacağımızı tahmin ediyoruz. Belki de basınımda bu arıza ve bu devlet adamı ilk defa yer almaktadır.

Eskiden beri Macarlarla Türkler arasında bir kan bağının olduğu bilinmektedir. Macaristan'a bizim dışımızdaki dillerde unumiyelle Hungarya (Huneli) denilmekte olduğunu da biliyoruz. Ancak Çin'de bulunan mezarlar Macarların aslının Türk olduğunu ve Türklerle aynı coğrafyada yaşadıkları sonradan şimdiki bölgeye yerleştiklerini kesin şekilde göstermiş ve Macar Turancılarının haklı olduğunu ispat etmiştir. Bu son çalışmanın batı kaynaklarında yer alan sonuçlarını size tercüme ederek sunuyoruz.

Bu sayıda cumhurbaşkanlarımızda Çuvaşistan'ın genç cumhurbaşkanı Nikolay V. Fyodorov'u tanıtıyoruz.

Polisimize ilgili bir tarih araştırması, polisimize ve okuyucularımıza geniş bilgiler verecektir. İki sayı devam edecek olan bu çalışmada devamlı değişen polis kıyafetleri de herhalde dikkatinizi çekecektir.

Türk Halkları Asamblesi başkanı Vecislav Timofey'in Dudayev'in yanına giderek yaptığı görüşmeyle ilgili notları da kendi kaleminden sunuyoruz. Gülleler altında yapılan mülakat basınını ulaşamadığı birinci kaynaktan bilgiler vermektedir.

Türkmenlerin bronz paraları ve sanat tarihimizde koyun, koç ve keçi figürlerinin işlendiği incelemeleri herhalde meraklıları sevinçle okuyacaklardır.

Dergimiz bundan sonra daha da olgun, dolgun ve cazip hale gelecektir. Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ	
<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	2
Dede Korkut Artık Almanca "Soyluyor"	
<i>H. Ahmed SCHMIEDE</i>	7
Bozkır Tarihi Hakkında Bilgiler	
<i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	9
Hacı Paşa (Celâlüddin Hızır Bin Aliyü'l Hattâb) (1334-1424)	
<i>Prof. Dr. Ayşegül Demirhan ERDEMİR</i>	13
Osmanlı İmparatorluğu ve Fransa Arasındaki 1536 Kapitülasyonlarının Geçerliliği	
<i>Joseph MATUZ - Çev.: Eriman TOPBAŞ</i>	15
Osmanlı Döneminde Vakıfların Sosyo-Ekonomik Cephesi	
<i>Yard.Doç.Dr. İbrahim YILMAZÇELİK</i>	18
Yetimlerin Mallarının Korunması Hakkında Safvet Paşa'nın Önemli Bir Arızası	
<i>Doç.Dr. Attila ÇETİN</i>	25
Sven Hedin'in 1894 Tarihli Seyahatnamesinde Orta Asya Türk Folklorundan İzler	
<i>Doç.Dr. Ali Osman ÖZTÜRK</i>	27
ÇELPİR	
<i>Akpars Abaydarof Çev.: Metin YILMAZ</i>	31
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	32
Rus İşgalinde İğdir ve Ermeni Mezalimleri	
<i>A. Eşref UZUNDERE</i>	34
Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılışı ve Millî Hakimiyette İlk Adım	
<i>Ergünöz AKÇORA</i>	41
Enesay (Yenisey) Kırgızları Kimlerdir?	
<i>Tabıldı AKERTEGİN</i>	49
Kırım Tatar Türkleri'nden Bir Hikâye: Şiddetli Han ve Lokman Hekim	
<i>Yard.Doç.Dr. Metin KARAÖRS</i>	51
Türk Sanatı'nda Yırtıcı Olmayan Kuşların Sembolizmi	
<i>Yard. Doç. Dr. Yaşar ÇORUHLU</i>	53
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!...	
<i>Aydil EROL</i>	61
BULMACA	61-62
Türk Dünyasında Geçen Ay	
<i>Aydil EROL</i>	62-63

Dergimiz Millî Eğitim Bakanlığı, Talim, Terbiye Kurulu'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir.
(8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK

Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

Genel Dağıtım/Abone

Ayşe ŞEKER GÜNGÖR

Satış

Bünyamin CELEP

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray -İSTANBUL

Posta Adresi

P.K. 94 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Belgegeçer : (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 tdav-tr

Fiyatı

Sayı: 75.000 TL.

Abone Bedeli/Yurtiçi: 750.000 TL.

Yurt dışı: 50 DM.

Posta Çeki - 141720

Sevgili Okuyucular,

1995 yılının ortasına ulaşırken, dergimizin muhtevasını ve canlılığını daha da geliştirerek sizlere sunmaya gayret ediyoruz.

Bu sayıda «Dede Korkut Artık Almanca 'Soyluyor'» başlığı altında Dr. Ahmed Schmiede'nin bir yazısını sunuyoruz. Çok kıymetli araştırmacı, Türkçe'ye bihakkın vakıf yazar Ahmed Schmiede, büyük bir gayret ve hımmet göstererek Dede Korkut'u Almancaya tercüme etti. Almanca Dede Korkut artık basılmış bulunuyor. Dede Korkut bu sebeple Almanca da «soyluyor». Dede Korkut'u bütün Almanya'da ve Türkiye'de Ahmed Schmiede'den başka hiçbir kimsenin Almanca ifade etmeye gücü yetmezdi. Kendisine Türk Dünyası adına minnet ve şükranlarımızı daima sunmaya devam edeceğiz.

Prof. Dr. Faruk Sümer hocamız bu sayıda «BOZKIR» anlatıyor. Türk'ün Asya'dan havasıyla suyuyla, dağıyla taşıyla gelerek yerleştiği Bozkır yalnız Konya'lulara değil hepimize tarih suuru ve vatan sevgisi aşılacak bir yazıdır.

Prof. Dr. Ayşegül Demirhan Erdemir tıp tarihimizin bir sayfasını size sunuyor. Tıp bilgini Hacı Paşa'nın hayatı ve tıp ilmiyle ilgili çalışmalarını günümüze ışık tutacak değerli bilgiler olarak okuyacaksınız.

1536 tarihli kapitülasyonlar olarak bilinen belgelerin geçerliliği hakkında bir yabancı ilim adamının tetkikini Eriman Topbaş tercüme etti. Aslında bunlar devletin tek tarafı verdiği ve ipek ve baharat yolunun öneminin kalmadığı devirde, Türk sanayicisini korumak için Afrika'dan batıların getirdiği hammaddelerin Türkiye'de satılmasına imkân veren tedbirlerdi. Çocuklarımıza hep yanlış öğretildiği kanaatindeyiz. Yazıyı okuduktan sonra siz de hüküm veriniz.

Müteakip sayfalarda çok çekici başka yazılar da bulacaksınız. Umumi Türk tarihinin çeşitli sahalardaki kahramanlarından portreler tanıyacaksınız. Bir Kırım Tatar Türkleri'nden Şiddetli Han ve Lokman Hekim adlı bir hikâyeyi zevkle okuyacağınızı tahmin ediyoruz.

Bulmacalarımızı çözenlere diledikleri şekilde mükâfatlarımızı gönderiyoruz.

Gelecek sayıda daha güzel, daha çekici, daha dolgun bir dergiyle karşılaşacağınızdan emin olabilirsiniz. Lütfen ilginizi esirgemeyiniz ve dergimize abone yapmaya devam ediniz.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ	
<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	2
KAZAKİSTAN'DAKİ FAALİYETLERİMİZ	
<i>Fatih Aslan - İbrahim Karaman</i>	9
TATARİSTAN'DAKİ FAALİYETLERİMİZ	
<i>Zeynep Saruşık</i>	11
Tüsiad'ın II. Eğitim Raporu Üzerine	
<i>Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN</i>	13
Bozkır Tarihi Hakkında Bilgiler -II-	
<i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	21
Çeçenistan Tarihinden Kesitler	
<i>Algirdas ENDRİUKAİTIS</i>	24
Aydın Ziyalı Meselesi ve Hudu Memmedov	
<i>Ebulfez ELÇİBEY</i>	26
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	32
Kızılderili ve Asya Türk Şamanizmi	
<i>Dr. Ahmet Ali ARSLAN</i>	34
Azerbaycan Cumhuriyeti'nin İlk Posta Pulları	
«Bir Cumhuriyet Doğdu» Pul Serisi	
<i>Celal ÖCAL</i>	45
Türkiye Türkçesi'nden Tatar (Kazan) Türkçesi'ne	
Aktarılan Eserler Hakkında Bazı Notlar	
<i>Hayri ATAŞ</i>	46
Azerbaycan ve Karabağ Meselesi	
<i>Kemal KOÇAK</i>	48
Osmanlı Dönemi Çini Karolardaki Nakkaş İşaretleri	
Kullanılmasına İlişkin Bazı Düşünceler	
<i>Celal KÜÇÜK</i>	52
Türk Sanatı'nda Yırtıcı Olmayan Kuşların Sembolizmi -II-	
<i>Yard. Doç. Dr. Yaşar ÇORUHLU</i>	55
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!..	
<i>Aydil EROL</i>	61
BULMACA	61-62
Türk Dünyasında Geçen Ay	
<i>Aydil EROL</i>	62-63

Dergimiz Millî Eğitim Bakanlığı Talim, Tercih ve Kurulma'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir.
(8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN
Müessese Müdürü
Saadet Pınar YILDIRIM
Yazı İşleri Müdürü
Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK
Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

Genel Dağıtım/Abone/Satış

Ayşe ŞEKER GÜNGÖR

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
Belediye Sarayı Arkası
Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi
34471 Aksaray - İSTANBUL

Posta Adresi

P.K. 94 Aksaray - İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06
Belgegeçer : (0212) 520 53 63
Teleks: 30600 tdav-tr

Fiyatı

Sayı 75.000 TL.
Abone Bedeli Yurtiçi: 750.000 TL.
Yurtdışı: 50 DM.

Posta Çeki - 141720

Sevgili Okuyucular,

Bu sayımızda Haziran ayında Vakfımızın gerçekleştirmiş bulunduğu iki büyük programla ilgili renkli sayfalar bulacaksınız. Programlardan birisi Çeçenistan için düzenlediğimiz milletlerarası bir konferansa aittir. Letonya, Litvanya, Polonya, Ukrayna, Romanya, Tataristan, Kazakistan, Azerbaycan, A.B.D. ve Türkiye'den bir grup milletvekilinin katıldığı bu konferansın sonuç bildirisini ve sunulan tebliğlerden birisinin metnini neşrediyoruz. Olcas Süleyman'ın idare ettiği bu konferansta Vakfımız maddi ve manevi büyük destek sağlamanın ve organizasyonu yapmanın gururunu taşımaktadır. Neşrettiğimiz tebliğde Çeçenistan tarihinden kesitler okuyacaksınız ve göreceksiniz ki, Ruslar her fırsatta Çeçen halkının kökünü kazımaya çalışmış, ancak bir dereceye kadar muvaffak olmuştur. Gönümüz son soykırım saldırısının da nisbi de olsa akim kalmasını dilemektedir.

Üstad tarihçimiz Prof. Dr. Faruk Sümer'in Bozkır hakkındaki yazısının ikinci bölümünü sunarken, hayat hikâyesiyle ilgili kısmı bir kitapçık olarak neşretme müjdesini vermek istiyoruz. Sağlığında kendisine gösterilen her türlü takdir ve taltifin daima yetersiz olduğu hususundaki düşüncemizi de belirtmeden geçemiyoruz.

Ünlü sosyoloğumuz Prof. Dr. Orhan Türkdoğan bu sayfalarda Millî Eğitimimizle ilgili çok güzel tahliller sundu. Bu defa hocamızın Tüsiad'ın II. Eğitim Raporu Üzerine düşüncelerini size iletiyoruz. Her türlü sosyal meselelerin çözümünde sosyoloji kanunlarının geçerliliğini hatırlayarak bütün ilgililerin bunlardan faydalanmasını arzu etmekteyiz.

Bu sayımızda burada isimlerini zikredemeyeceğimiz bir çok inceleme yer almaktadır. Her birinin Türk tarihi, Türk kültürü açısından mutlaka okuyup, üzerinde düşünmeye değer olduklarını samimi olarak bildirmek istiyoruz.

Dergimiz içinde yer yer küçük fakat son derece mânâlı yazılar da bulacaksınız. Aldığımız mektuplardan dergimizin Türkiye'de mümtaz bir yer işgal ettiği anlaşılmaktadır. Bunun için biz de elimizden gelen her türlü fedakârlığı göstererek, dergimizi muhteva ve şekil yönünden her defasında biraz daha güzelleştirmeye, olgunlaştırmaya gayret ediyoruz.

Abone bulma hususundaki iyi niyetinize ve bu yönde sağladığınız desteğe sonsuz minnet ve şükranlarımızı sunuyoruz.

Selâmlar, sevgilerle...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ	
<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	2
BAKÜ TÜRK DÜNYASI ATATÜRK LİSESİ'NİN YILLIĞI	
<i>Cengiz YAVAN</i>	5
KAZAKİSTAN'DAKİ FAALİYETLERİMİZ	
<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	7
Türk Dünyası En Büyük Mücahidlerinden Birini Kaybetti	
<i>Türk Dünyası Tarih Dergisi</i>	9
Doğumu'nun 150. Yılında Kazak Şairi	
Abay Kunanbayoğlu	
<i>M. Töre YILDIRIM</i>	10
Bozkır Tarihi Hakkında Bilgiler -III-	
<i>Prof. Dr. Faruk SÜMER</i>	14
Hekim Ahmedî (Tâcüddin İbrahim Bin Hızır)	
<i>Prof. Dr. Ayşegül Demirhan ERDEMİR</i>	18
Yunanistan'ın Batı Trakya Çıkması	
<i>Bülent ATALAY</i>	20
Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda Boşnak Birlikleri	
<i>Yazan: A. BERTHOLD</i>	
<i>Çev: Doç. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK</i>	25
Rusya'nın Hukukî Mesuliyeti	
<i>Yazan: Prof. Dr. Algirdas ENDRIUKAITIS</i>	
<i>Çev: Eşref Bengi ÖZBİLEN</i>	29
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
<i>Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı</i>	31
Avrupa'nın Temelindeki Saatli Bomba Rus İmparatorluğu	
<i>Yazan: Visvaldis BRINKMANIS</i>	
<i>Çev: Eşref Bengi ÖZBİLEN</i>	33
Çeçenya Rusya'nın Bir Parçası Olamaz	
<i>Algirdas ENDRIUKAITIS</i>	
<i>Roman KRUCIK</i>	
<i>Juris SINKA</i>	
<i>Enn TARTO</i>	39
I. (Deli) Petro'nun «Vasiyetnamesi»	
<i>Minaveddin SÖYLEMEZDİ</i>	41
Türk Tarım Kültürümüzün Tarihine Bakış	
<i>Zühtü YILDIZ</i>	45
Pir Sultan Abdal ve Aleviliği Üzerine	
<i>Kâzım GÜLTEPE</i>	50
Navarin Deniz Faciası ve Çengelöglü Tahir Paşa	
<i>Mustafa ÖZDEN</i>	54
Türk Dünyasından Tarihin Bildirdiği Haberler	
Kırım'ın Bahçesaray Şehrinde Yayınlanan Tercüman Gazetesinden 1883-1918	
<i>Hazırlayan: Sabri ARIKAN</i>	58
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!...	
<i>Aydil EROL</i>	61
BULMACA	61-62
Türk Dünyasında Geçen Ay	
<i>Aydil EROL</i>	62-63

Dergimiz Millî Eğitim Bakanlığı, Talim, Terbiye Kurulu'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir.
(8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN - Tülay ŞEVİK
Necla ZEYREK - Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

Genel Dağıtım/Abone/Satış

Ayşe ŞEKER GÜNGÖR

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray-İSTANBUL

Posta Adresi

P.K. 94 34471 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Belgegeçer : (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 tdav-tr

Fiyatı

Sayıtı 75.000 TL.

Abone Bedeli Yurtiçi: 750.000 TL.

Yurtdışı: 75 DM

75 \$.

Posta Çeki - 141720

Sevgili Okuyucular,

Temmuz ayı Türk dünyasının en kahraman, en cevval mücahidlerinden birini kaybettiği ay oldu: Sadık Ahmet. Batı Trakya Türkleri'ne ve bütün Türk halkları asamblesine, üyelerine ve top yekün Türk dünyasına baş sağlığı dileyerek aziz ruhu önünde tazimle eğiliyoruz. Allah gani gani rahmet eylesin. Dergimizde Sadık Ahmet'in şerefli mücadele hayatından küçük bir sayfa bulacaksınız.

Bu sayıda çeşitli ülkelerdeki eğitim faaliyetlerimizi devamı gelecek sayılarda olmak üzere okuyabileceksiniz.

Abay yılı olması dolayısıyla, Türkistan'ın ulu şairi Abay Kunanbayoğlu'nu kapak yaptık. Ayrıca, özellikle onu tanımak isteyen lise talebelerimiz için bir makale sunduk.

Prof. Dr. Faruk Sümer hocamızın Bozkır'la ilgili yazısı devam ediyor. Prof. Dr. Ayşegül Demirhan'ın bir tıp âlimimizi daha tanıtan yazısı ilginizi çekecektir.

Bu sayımızda özellikle çevremizi ilgilendiren ciddi ve kanlı meselelerin incelenmesine geniş yer verdik.

Yunanistan'ın Batı Trakya Çıkması, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda Bosna Birlikleri, Rusya'nın özellikle Çeçenistan'la ilgili Hukukî Mesuliyeti, Avrupa'nın Temelindeki Saatli Bomba başlığıyla, Rus İşgali'nin doğurduğu meseleler ve Çeçenya'nın Rusya'nın bir parçası olamayacağına dair bir muhtıra yerli ve yabancı uzmanların kaleminden sizlere aktarılmaktadır.

Bu meselelerin temelinde yer aldığını iddia edilebilmesi mümkün olan Deli Petro'nun Vasiyetnamesi de size oldukça geniş şekilde sunulmuştur.

Bundan sonra Tarım Kültürümüz, Pir Sultan Abdal gibi çok ilgi çekici incelemelerin yanında Denizcilik Tarihimizin bir faciası olarak Navarin incelenmiştir.

Bundan sonraki sayılarımızda da devam etmek üzere, Türk Dünyasından Tarihin Bildirdiği Haberler başlığı altında sizi, Gaspıralı İsmail Bey'in Tercüman Gazetesinden seçilmiş çok önemli tariht haberlerle karşı karşıya bırakacağız. Bu haberlerin bugünkü hadiselerle irtibatını siz kuracak ve arada sebep-netice münasebeti arayacaksınız. Sayın Sabri Arıkan'ın, daha önce kütüphanemize kazandırdığımızı bildirdiğimiz Tercüman Külliyyatı'ndan yaptığı bu seçmeler için tarih adına çok mutluyuz.

Her okuyucumuzun derginin okuyucu kitlesini genişletme çabasını sürdürmesini rica ediyoruz.

Selâmlar, sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ	
Türk Dünyası Tarih Dergisi	2
Müveddet Bako'nun Kosovalılara Hitabı	9
Kız Kulesi mi Kızıl Kule mi? Fahri YİĞİT	12
Çağdaş Uygur Edebiyatının Bayraktarı, Alim ve Yazar Abdülkadir Abdulvaris Ezizi (1862-1924) Doç. Dr. S. Mahmut KAŞGARLI	14
Eşmekaya'nın Kavakları Gölgesi Prof. Dr. Faruk SÜMER	16
Tarih ve Türk Etnik Sosyolojisi Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN	20
İzmir'in İşgalini Protesto İçin İstanbul Darülfünunda Yapılan «Tezahurat-ı Milliye» Subutay Hikmet Karahasanoğlu	25
Klasik Doğu Türkçesi'nin Kurucusu Ali Şir Nevâi'nin Ruh Ülkesi Mustafa USLU	29
Tarih ve Din İhtiyacı Y. Doç. Dr. Emin İŞİK	31
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı	32
Tirebolulu Hüseyin Avni Alp Arslan Bey Ayhan YÜKSEL	34
Kandıra Mezartaşı Kitabeleri Doç. Dr. Atilla ÇETİN	40
Kırım'ın Bahçesaray Şehrinde Yayınlanan Tercüman Gazetesinden Haz.: Sabri ARIKAN	44
A. Süheyl ÜNVER Prof. Dr. Ahmed Güner Sayar	45
Hânedanda Bir Asi: DÂMÂD MAHMÛD CELÂLEDDİN PAŞA Ömür CEYLAN	47
Kırım'ın Bahçesaray Şehrinde Yayınlanan Tercüman Gazetesinden Haz.: Sabri ARIKAN	51
Çuvaşistan Meşhurları: KUL ALİ Çev.: Metin YILMAZ	52
II. Bayezid Döneminde İlk Defa «Azap» ve «Kürekçi»lerin «Avâriz» olması Dr. Faruk SÖYLEMEZ	54
Ruslar'ın İşgalinden Sonra Kırım'da Oluşturulan Askeri Birlikler Haz.: Sabri ARIKAN	56
Cafer Seydahmet Kimmer'in Türkiye'de Vakıfların Kaldırılması İle İlgili Görüşleri Nahide ŞİMŞİR	57
Tataristan Meşhurları: Rızaeddin Fahreddin Aktaran: Y. Ziya YAĞCIOĞLU	60
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!.. AydiL EROL	61
BULMACA	
Mustafa ÖZDEN	61-62
Türk Dünyasında Geçen Ay AydiL EROL	62-63

Dergimiz Millî Eğitim Bakanlığı Talim, Terbiye Kurulu'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir.
(8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN-Tülay ŞEVİK

Necla ZEYREK-Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

AydiL EROL

Genel Dağıtım-Abone-Satış

Ayşe ŞEKER

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray-İSTANBUL

Posta Adresi

P.K.94 34471 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Belgegeçer: (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 tdav-tr

Fiyatı

Sayısı 75.000 TL.

Abone Bedeli Yurtiçi: 750.000 TL.

Yurtdışı: 75 DM / 74 \$

Posta Çeki - 141720

Sevgili Okuyucular,

Bu sayımızın kapağında İstiklâl Marşımızdan ilham alınarak hazırlanmış bir tablo yer alıyor. Türk toplulukları içinde bu tablonun ifade ettiği mânâya uygun davranış içinde olan pek çok kardeşimiz var. Birgün bunların da zincirlerini kıracaklarına ve Türk Dünyasında hür ve müstakil olarak yerlerini alacaklarına inanıyoruz. Tabloyu yapan Azerbaycan'dan Natik Ragimov'dur.

Eğer dergiyi dikkatle takip ederseniz Kırım Bahçesaray'dan, İsmail Gaspıralı'nın Tercüman'ından naklettiğimiz haberler sizi şaşkına çevirecek ve geleceğe baktış açınızı değiştirecektir. Gaspıralı'nın da dediği gibi bu millet hep cehaletten, kendini tanımamaktan çekmiştir. Kırım'da Rus işgalinden sonra Türklüğü unutturulan ve sadece müslüman bir topluluk olarak adlandırılan halkımız arasından askerî birlikler oluşturulmuş ve bunlar Türk'e karşı savaşa sokulmuştur. Bugün de Türklükleri unutturularak veya hiç hatırlatılmayarak sadece müslümanlıkları uyandırılmaya çalışılan Türk toplulukları acaba yarın aynı şekilde Türk'e karşı kullanılacaklar mıdır?

Prof. Dr. Faruk Sümer, Eşmekaya'nın Kavakları Gölgesi başlığıyla sanki edebî bir eser yazmaya başladı. Aslında Bozok'tan sonra bir başka kasabamızın da tarihini ortaya çıkarıyor.

Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, Tarih ve Türk Etnik Sosyolojisi başlığıyla Türkiye'deki münakaşalara ilmi bir ışık tutuyor ve bu konularda kötü niyetlerini kusmuş olanlara ilmi ve nazik cevaplar veriyor.

Dergide pek çok inceleme ve belgelere dayalı tarihî makaleler yer almaktadır. Bunların hepsinden istifade edeceğinizi zannediyoruz.

Tirebolulu Hüseyin Avni Alp Arslan Bey'in şehit olmadan önce neşretmiş olduğu ve Karadeniz'in kimliği ile ilgili risalesinden yararlanarak hazırlanan yazı, hem bu kahramanımızı tanıtmaya hem de Karadeniz'in Türk Kimliğini teyid etme bakımından çok faydalı olacaktır.

Bu arada Prof. Dr. Ahmed Güner Sayar, Süheyl Ünver hocamızla ilgili bir makale sundu. Rahmetle ve daima minnetle anmamız gereken Süheyl Ünver'i gençlerimizin tanımalarına vesile olacak bu yazıyı diğerlerinin takip etmesi dileğiyle sunuyoruz.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ	
Türk Dünyası Tarih Dergisi.....	2
Türk Kimliği Hakkında Bir Araştırma	
Ahmet Vehbi ECER.....	5
Toplumsal Uzlaşmanın Temel Yapısı	
Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN.....	7
Byerley Türk	
Prof. Dr. Faruk SÜMER.....	9
Ana Hatları ile Yakın Dönem Türk-Bulgar Münasebetleri	
Araş. Gör. Bülent ATALAY.....	11
Türkler, Fin ve Sakalar, Hun ve Bulgarlar	
Y. Ziya YAĞCIOĞLU.....	16
Asya'nın Çöllerinden -I-	
Yazan: Sven HEDIN	
Çev.: Doç. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK.....	21
Toponimika Açısından Başkurdistan Tarihi	
Ahat Salihov.....	28
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.....	30
XIX. Yüzyılda Söğüd'ün Sosyo-Ekonomik Yapısı	
Dr. Sait ÖZTÜRK.....	32
Şakerim Anın (Şair-Ozan Şakerim)	
Yazan: Doç. Baltabay Abdigazioğlu	
Çev.: Ümit ATEŞ.....	38
Neden Ortaçağ	
Osman KARATAY.....	40
Türkmenistan'da Halk Sufizmine Dair Notlar	
Dr. Yaşar KALAFAT.....	43
Son Gelişmeler Işığında Irak Millî Türkmen Partisi'nin	
Türkmenler ve Irak İle İlgili Görüşleri	
.....	49
Kandıra Mezar Kitabeleri -II-	
Doç. Dr. Atilla ÇETİN.....	53
Kırım'ın Bahçesaray Şehrinde Yayınlanan Tercüman Gazetesi'nden	
Haz.: Sabri ARIKAN.....	57
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!..	
Aydil EROL.....	60
BULMACA	
Mustafa ÖZDEN.....	60-61
Türk Dünyasında Geçen Ay	
Aydil EROL.....	61-62

Dergimiz Millî Eğitim Bakanlığı Talim, Terbiye Kurulu'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir.
(8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Selma TAŞAN-Tülay ŞEVİK

Necla ZEYREK-Aysel ÇELEBİ

Grafik

Nazan KÜÇÜKCEZZAR

Tashih

Aydil EROL

Genel Dağıtım-Abone-Satış

Fahrettin ÖZTOPRAK

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray-İSTANBUL

Posta Adresi

P.K.94 34471 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Belgegeçer: (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 tdav-tr

Fiyatı

Sayıtı 75.000 TL.

Abone Bedeli Yurtiçi: 750.000 TL.

Yurtdışı: 75 DM / 74 \$

Posta Çeki - 141720

Sergili Okuyucular,

Bu sayımızın kapağında, geçen sayıda olduğu gibi Natık Cemal'in bir tablosu yer alıyor. **Tanrı Dağı Başında Türk Doğanlar** adını taşıyan bu tabloda Alper Tunga, Uygur Kağan, Gün Han, Mete Han, Hazar Han, Atilla, Bilge Kağan, Bumin Kağan, Gültekin, Avar Kağan, Kubilay Han, Cengiz Han ve Batu Han'ın ruhları Türk dünyasının bugünkü dağılık halini her halde acıyla seyrediyorlar.

Dergide Prof. Dr. Faruk Sümer ve Prof. Dr. Orhan Türkdoğan'ın çok ilgi çekici yazılarını gururla sunuyoruz. Çok tartışılan bir konu üzerine yapılan araştırmayı tanıtan "Türk Kimliği" adlı yazıyı başa koyduk. Buradaki inanışlar kavramı içine milletin yalnız dini inançları değil, asırlar boyunca nesilden nesile aktardığı, şu veya bu dinin mensu-buyken geliştirdiği, şekilden şekile sokuğu ve bugün hürmetle yaşatmakta olduğu örf ve adetleri de dahildir. Soy birliği milletin esas unsurudur.

Pek çok ilgi çekici ve orijinal makaleyi ihtiva eden bu sayımız hepinizin daha fazla takdirine mazhar olacaktır.

Dergimizin aboneleri gittikçe artmaktadır. Bu Sevgiye ve ilgiye müteşekkirimiz. Bu hızla 1996 yılına hazırlanıyoruz. Tarih dergisi artık Türkiye'nin dışında, özellikle Türkiye Türkçesini öğrenmiş yüzlerce öğretmen, ilim adamı ve öğrencimizi de tatmin eden, onların da dört gözle beklediği bir dergi olmuştur. Dünyanın dört bucağındaki Türklerle haberleşmeyi sağlayan, Türk dünyasının dünüyle bugünü ve yarını arasında bir köprü kurmayı başaran bu dergi, bu köprüye fikri ihtiyaç duyan bütün kitlelere ulaştırılacaktır. Bu noktada bütün okuyucularımıza vazife düştüğüne inanıyoruz.

Ekim ayında 1996 yılı takvimlerimiz emrinize sunulmuştur. Tek yapraklı karton takvimimizde bütün Türkler'in bayraklarıyla **Türk Anası** başlıklı bir tablo yer almakta ve Türk analarının artık düşman kardeşler doğurması için niyazımızı ihtiva etmektedir. Bu tabloda gerçekten birbiriyle savaşan hükümdarlarımızı ve savaşanlara kızın başta Oğuz Ata olmak üzere, Atatürk ve Resulzade'nin resimleri görülmektedir. Altı yapraklı takvimimiz ise, iki çeşittir. Birincisinde yine Türk bayraklarının çerçevesinde her yaprakta bir "Dilde, fikirde, işde birlik" idealinin kahramanının portresi yer almaktadır. Bunlar şüphesiz tercih edilerek seçilmekten ziyade tesadüfen konulmuşlardır: İsmail Gasprali, Ziya Gökalp, Hüseyinzade Ali Turan, Yusuf Akçura, Hüseyin Nihal Atsız ve Enver Paşa'dır. İkinci çeşidinde ise bu kahramanlar yerine her Türk gençresinden başlık ve takısıyla bir genç kızımızın resmi yer almıştır.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN

FAALİYETLERİMİZ	
Türk Dünyası Tarih Dergisi.....	2
Tarihselci Okul ve Faruk Sümer	
Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN.....	6
Anadolu'ya Türk Göçü ve Bizans	
Dr. Mehmet ERSAN.....	10
Anadolu Selçuklularında Dini Hayat ve Tasavvuf	
Nimetullah AKAY.....	15
Bursa İmaretləri	
Hedike KARAKAŞ.....	22
Elimize Nur Getir, Elnur!	
Hüseyin ADIGÜZEL.....	31
CUMHURBAŞKANLARIMIZ	
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.....	32
Hakaslar (Hooraylar-Koraylar) -II-	
Viktor Yakovleviç BUTANAEV.....	34
Bulgar Türkleri'nin Din ve Mezhepleri	
Y. Ziya YAĞCIOĞLU.....	41
Asya'nın Çöllerinden -III-	
Yazan: Sven HEDIN	
Çev.: Doç. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK.....	45
Yalta'dan Malta'ya ve Sonrası	
Bedrettin KELEŞTİMUR.....	52
Gagauz (Gökoğuz) Çocuklarına Türk Adı Koyunuz!	
Güllü Karanfil.....	55
Tarihten Bir Nükte Bir Işık	
Atiye (Keskin) KUBANLI.....	57
Alfabe Birliğine Karşı Çıkanların Dikkatine Sunulur	
Tercüman Gazetesi'nin Bir Reklamı	
Sabri ARIKAN.....	58
Kırım'ın Bahçesaray Şehrinde Yayınlanan Tercüman Gazetesi'nden	
Haz.: Sabri ARIKAN.....	59
BULMACA	
Mustafa ÖZDEN.....	61-62
İstanbul Sokak Adlarını Düzeltiniz!..	
Aydil EROL.....	62
Türk Dünyasında Geçen Ay	
Aydil EROL.....	63-64

Dergimiz Millî Eğitim Bakanlığı Talim, Terbiye Kurulu'nca eğitim ve öğretim açısından öğretmenlere tavsiye edilmiştir.
(8 Mart 1995 tarih ve B.08.0.TTK.0.01.04.04/611.7/0946 nolu karar)

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Adına Sahibi

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Müessese Müdürü

Saadet Pınar YILDIRIM

Yazı İşleri Müdürü

Recep TAŞDELEN

Dizgi

Tülay ŞEVİK-Necla ZEYREK

Aysel ÇELEBİ-Revna UYSAL

Defne K. ÖZDEMİR

Grafik

Selma TAŞAN

Tashih

Aydil EROL

Arşiv

Selma KARLI

Genel Dağıtım-Abone-Satış

Fahrettin ÖZTOPRAK

İdare Merkezi

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı

Belediye Sarayı Arkası

Ankaravî Mehmed Efendi Medresesi

34471 Aksaray-İSTANBUL

Posta Adresi

P.K.94 34471 Aksaray-İSTANBUL

Telefonlar

(0212) 511 18 33 - 511 10 06

Belgegeçer: (0212) 520 53 63

Teleks: 30600 idav-tr

Fiyatı: Sayısı 75.000 TL.

1996 Abone Bedeli Yurtiçi: 1.500.000 TL.

Yurtdışı: 100 DM / 75 \$

Posta Çeki - 141720

Baskı: ETAM A.Ş. Matbaa Tesisleri

Tel: 0 (222) 236 00 51

Sevgili Okuyucular,

Bu sayımızda, kaybettiğimiz büyük tarihçimiz Prof. Dr. Faruk Sümer'le ilgili olarak Prof. Dr. Orhan Türkdoğan hocamız objektif bir değerlendirme yayınladı. Bu vesileyle Faruk Sümer hocamızı tekrar rahmetle anarken onun ömrü boyunca fişlerini biriktire biriktire hazırladığı "Türk Adları" adlı kitabını yayınlayacağımızı müjdelemek istiyoruz. Bu kitapta her Türk devletinde yaşamış ve tarihte iz bırakmış atalarımızın isimleri ve hayat hikayeleri yer alacaktır. Öyle sanıyoruz ki, bu eser bir bakıma, tarih boyunca yaşamış Türk devlet ve fikir adamlarının tam bir biyografi ansiklopedisi olacaktır. Türk dünyası ve ilim alemi bu eserden sonra rahmetli hocamıza bir kere daha, bin kere daha minnet ve şükran duyacaktır.

Geçen sayıda ilk örneğini verdiğimiz Atiye Keskin Kubanlı (rahmetli) hanımefendinin "Bir Nükte Bir Işık" sayfası daha yer almaktadır. Okuyucularımız geçen sayıdaki kısa yazıyı bile çok beğendiklerini ifade etmişlerdir. Bu yayınlara Atiye Hanım'ı her defasında tekrar rahmetle anma fırsatı bulmuş oluyoruz.

Bu sayımızda üç yeni kıymetli inceleme yer almıştır. Bunlardan birisi Hedike Karakaş'ın Bursa İmaretləri üzerine incelemesi, diğeri Nimetullah Akay'ın Anadolu Selçukluları'nda Dini Hayat ve Tasavvuf konusu üçüncüsü de Anadolu'ya Türk Göçü ve Bizans konusudur. Bu kıymetli incelemelerin herkesi tatmin edecek bilgilerle dolu olduğunu iftiharla belirtiyoruz.

Koraylar veya Hakaslar'la ilgili kıymetli makale devam etmektedir. Bu küçük Türk topluluğunun bütün kültür değerlerini bu sayıda okumak ve Türkiye'deki kültür değerleriyle karşılaştırmak imkanını bulacaksınız. Bulgar Türkleri ile ilgili aktarma yazıda devam etmektedir. Komünizm öncesi Bulgar Türkleri'nin Din ve Mezhepleri'yle ilgili bilgileri ve zorla dinlerinin değiştirilmesi üzerindeki Rus mezalimini okuyacak ve milyonlarca Tatar Türkünün nasıl asimile edildiğini öğreneceksiniz. Asya'nın Çöllerinde yapılmış seyahat notlarımız da devam ediyor. Tarihi değeri olan Türk Dünyası'ndan Haberlerle, Türk Dünyası'nda Geçen Ay'ı özetleyen kısa haberlerimiz birer ibret vesikası olarak bu ay da gözlerinizin önüne serilmiş bulunuyor.

1996 yılında dergimizi daha çok sevecek daha çok benimseyecek ve her ay dört gözle beklediğiniz bir yayını olacaktır.

Selâm ve sevgiler...

Prof. Dr. Turan YAZGAN